

23. VZDĚLÁVÁNÍ

Převážná většina údajů v této kapitole (tab. 23-1. až 23-32.) byla převzata ze zdrojů rezortního pracoviště státní statistické služby Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Informace o školách v působnosti Ministerstva obrany a Ministerstva vnitra, jsou uváděny v samostatné tabulce a nejsou zahrnuty v souhrnných údajích za jednotlivé druhy škol.

Údaje v tabulce 23-33. pocházejí z Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) zajišťovaného ČSÚ. Podrobnější údaje o VŠPS lze získat v kapitole 10. Trh práce, část B.

Poznámky k tabulkám

Data za všechny uvedené druhy škol, kromě vysokých škol, jsou publikována za školní rok a vykazována podle stavu k **30. září sledovaného roku**. Data za vysoké školy jsou čerpána ze systému SIMS (Sdružené informace matrik studentů), kam veřejné i soukromé vysoké školy předávají údaje o studujících, poprvé zapsaných studentech a absolventech. Publikované údaje jsou v případě počtu studentů podle stavu k 31. prosinci daného roku; údaje o poprvé zapsaných studentech a absolventech za kalendářní rok. Centrální databáze je trvale doplňována a aktualizována; údaje publikované v této ročence jsou dle stavu zpracování ke dni 20. ledna 2015.

Počty učitelů jsou od roku 2005/2006 přepočteny na plně zaměstnané. Do celkových údajů jsou zahrnuta i data za školy pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Tab. 23-1. a 23-2. Předškolní vzdělávání

Předškolní vzdělávání je zajišťováno především mateřskými školami. Děti zdravotně postižené a znevýhodněné mohou být integrovány do běžných tříd mateřských škol, nebo pro ně mohou být zřízeny speciální třídy. Mateřské školy existují i při zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy (zejména mateřské školy při dětských domovech) a zdravotnických zařízeních.

Do předškolního vzdělávání řadíme také přípravný stupeň základní školy speciální, a přípravné třídy. Přípravný stupeň umožňuje nezbytnou přípravu na vzdělávání dětem s těžším mentálním postižením, postižením více vadami a autismem. Přípravné třídy jsou zřizovány při základních školách a umožňují připravit děti pro úspěšné zahájení zákonné povinné školní docházky.

Tab. 23-3. a 23-4. Základní vzdělávání

Základní vzdělávání je součástí povinné školní docházky. Povinnou školní docházku nastupují podle zákona děti ve věku šesti let, v případě dětí s odkladem povinné školní docházky nejpozději ve věku osmi let. Povinná školní docházka trvá devět let, pět let na 1. stupni a čtyři roky na 2. stupni základních škol. Vzdělávací program „Pomocná škola“ má deset postupných ročníků.

Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami mají možnost prodloužit si základní vzdělávání na deset let, kde 1. stupeň končí šestým ročníkem základní školy. Žáci se zdravotním postižením mohou být zařazeni do speciálních tříd na běžných základních školách nebo individuálně integrováni do běžných tříd základních škol, nebo jsou pro ně určeny školy zaměřené primárně na výuku žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Základní školy jsou zřizovány i při zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy. Jedná se zejména o základní školy při dětských domovech.

Nadaní žáci mohou základní školu opustit dříve a povinnou školní docházku dokončit na nižších stupních víceletých gymnázií a v osmiletém oboru tanec na konzervatořích.

Tab. 23-5. až 23-15. Středoškolské vzdělávání

Střední školy nabízejí pro absolventy základních škol dále vyjmenované druhy vzdělávání.

Střední vzdělávání – dvouleté studijní programy ukončené závěrečnou zkouškou. Do tohoto druhu vzdělávání patří také jedno až dvouleté vzdělávání v oboru rodinné školy, které je určeno pro žáky s těžšími a kombinovanými formami zdravotního postižení.

Střední vzdělávání s výučním listem – vzdělávání v tříletých učebních oborech, kdy absolvent získává výuční list; výjimečně se může jednat o obory dvouleté.

Střední vzdělávání s maturitní zkouškou – maturitní obory, kdy absolvent získává maturitní vysvědčení. Toto vzdělávání je realizováno ve dvou formách:

- **Všeobecné**, které má neprofesní charakter vzdělávání a je určeno pro přípravu studia na vysoké škole. Jedná se zpravidla o obory gymnázií. V současné době mají obory gymnázií dvojí podobu – čtyřletou, do které odcházejí absolventi základních škol po úspěšném dokončení 9. ročníku, a víceletou (osmiletou a šestiletou) pro nadané žáky z nižších ročníků základních škol (z 5., resp. 7. ročníků).
- **Odborné**, které má profesní charakter vzdělávání, v délce čtyř let a je ukončeno maturitní zkouškou. Zahrnuje také vzdělávání v oborech lyceí, kde je vzdělávání koncipováno jako obecné odborné s výrazně vyšším podílem všeobecného vzdělávání.

Nástavbové studium – je určeno pro uchazeče, kteří získali střední vzdělání s výučním listem v délce tří let denní formy studia v příbuzném oboru.

Do středoškolského vzdělávání dále řadíme také **zkrácené studium pro získání středního vzdělání s výučním listem**. Toto studium je určeno pro uchazeče, kteří získali střední vzdělání s maturitní zkouškou nebo střední vzdělání s výučním listem v jiném oboru vzdělání. Dále pak **zkrácené studium pro získání středního vzdělání s maturitní zkouškou**, jež je určeno uchazečům, kteří získali střední vzdělání s maturitní zkouškou v jiném oboru.

Všechny druhy vzdělávání mohou probíhat jak v denní formě vzdělávání, tak v ostatních formách vzdělávání (večerní, dálkové, distanční a kombinované). Pro žáky zdravotně postižené jsou určeny jednak speciální třídy a školy pro žáky se zdravotním postižením, jednak mohou být integrováni do běžných tříd středních škol.

Do středního školství je zahrnuto i vzdělávání v **konzervatořích**. Na těchto školách je možno dosáhnout buď středního vzdělání s maturitní zkouškou (nejdříve po čtyřech letech v denní formě šestiletého vzdělávacího programu, nebo po osmi letech v denní formě vzdělávání v osmiletém vzdělávacím programu), nebo vyššího odborného vzdělání v konzervatoři (složením absolutoria po úspěšném ukončení šestiletého nebo osmiletého vzdělávacího programu). Do osmiletého oboru tanec jsou žáci přijímáni ke vzdělávání po pátém ročníku základní školy. Ke vzdělávání do prvního ročníku šestiletého vzdělávacího programu konzervatoře se přijímají uchazeči, kteří úspěšně ukončili základní vzdělávání.

Tab. 23-17. a 23-18. **Vyšší odborné školy**

Vyšší odborné školy nabízejí vzdělávání ve dvou až triapůlletých oborech (v případě dálkové formy až čtyřletých) žákům, kteří absolvovali vzdělávání na některé ze středních škol a ukončili jej maturitní zkouškou. Vzdělávání je zakončeno absolutoriem a absolventům je přiznáván titul diplomovaný specialista (DiS.).

Tab. 23-19. až 23-30. **Vysoké školy**

Vysoké školy nabízejí možnosti studia v bakalářských, navazujících magisterských, magisterských a doktorských studijních programech.

Studium může mít jak formu prezenčního studia, tak formu studia distančního, nebo kombinovaného.

Soustavu vysokých škol tvoří veřejné vysoké školy (univerzitního a neuniverzitního typu), dále vysoké školy soukromé a dvě vysoké školy státní. Státní vysoké školy jsou zřízeny Ministerstvem obrany a Ministerstvem vnitra. Státní vysoké školy fungují v režimu odlišném od soukromých a veřejných vysokých škol a nemají povinnost předávat informace o svých studentech do centrální databáze SIMS.

Počet studentů v tabulkách je zpravidla uváděn ve fyzických osobách, tj. každý student je uveden jen jednou, i když roste počet studentů, kteří současně studují ve více studijních programech. Celkový počet tak nesouhlasí se součty za jednotlivé vysoké školy, případně jednotlivé formy studia a typy studijních programů.

* * *

Podrobnější informace z oblasti vzdělávání lze získat na webových stránkách Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy:

- www.msmt.cz/

Další údaje jsou dostupné na internetových stránkách Českého statistického úřadu:

- www.czso.cz/csu/czso/1-vzdelavani

nebo dalších institucí:

- www.mvcr.cz/ - Ministerstvo vnitra
- www.acr.army.cz/ - Ministerstvo obrany

**Převodní tabulka českého vzdělávacího systému
na mezinárodní klasifikaci vzdělání ISCED 2011**

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Stupeň ISCED-P 2011	Název úrovně ISCED-P 2011	Odpovídající vzdělávací programy českého vzdělávacího systému (případně druh a typ školy, které programy poskytují)
ISCED 0 (020)	preprimární	Mateřská škola, přípravný stupeň základní školy speciální a přípravné třídy pro děti se sociálním znevýhodněním.
ISCED 1 (100)	primární	1. stupeň základní školy, 1. stupeň základní školy speciální.
ISCED 2 (244, 253)	nižší sekundární	2. stupeň základní školy, 2. stupeň základní školy speciální, 1. a 2. ročník šestiletého gymnázia, 1. až 4. ročník osmiletého gymnázia, 1. až 4. ročník konzervatoře – obor tanec, obory praktická škola (obory jednoleté a dvouleté), kurzy pro získání základů vzdělání, kurzy pro získání základního vzdělání.
ISCED 3 (341, 344, 353, 354)	vyšší sekundární	Obory gymnázií čtyřleté, 3. až 6. ročník oborů gymnázií šestiletých, 5. až 8. ročník oborů gymnázií osmiletých, obory středního vzdělávání ukončené maturitní zkouškou (bývalé obory středních odborných škol a středních odborných učilišť), 5. a 6. ročník konzervatoře – obor tanec, 1. až 4. ročník šestiletých oborů konzervatoře (1. až 5. ročník sedmiletých oborů konzervatoře), obory středního vzdělání, obory středního vzdělání s výučním listem, studium jednotlivých předmětů na střední škole, nástavbové studium, zkrácené vzdělávání v oborech ukončených maturitní zkouškou, zkrácené vzdělávání v oborech ukončených výučním listem.
ISCED 4 (444, 453, 454)	postsekundární neterciární	Vzdělávání v pomaturitních kurzech, jednoleté kurzy cizích jazyků na školách s právem státní jazykové zkoušky, rekvalifikační kurzy ukončené závěrečnou zkouškou, rekvalifikační kurzy na škole vyžadující předchozí vzdělání na střední škole (střední vzdělání s výučním listem), rekvalifikační kurzy v délce od šesti měsíců do dvou let pro absolventy středních škol, rekvalifikační kurzy organizované vysokou školou pro absolventy středních škol a nulté ročníky na vysokých školách.
ISCED 5 (554)	krátký cyklus terciárního vzdělávání	Poslední dva ročníky konzervatoře.
ISCED 6 (641, 645, 655)	bakalářská nebo jí odpovídající úroveň	Vyšší odborná škola, bakalářské studium na vysokých školách, další vzdělávání na vysokých školách pro absolventy vyšších odborných škol a bakalářských studijních programů (rozšiřující, nesměřující k udělení titulu).
ISCED 7 (741, 746, 747)	magisterská nebo jí odpovídající úroveň	Magisterské a magisterské navazující studium na vysokých školách, další vzdělávání na vysokých školách pro absolventy magisterských a magisterských navazujících studijních programů (rozšiřující, nesměřující k udělení titulu).
ISCED 8 (844)	doktorská nebo jí odpovídající úroveň	Doktorské studijní programy ukončené titulem Ph.D., Th.D.

Podrobnější informace naleznete na: www.czso.cz/csu/czso/klasifikace_vzdelani_cz_isced_2011